



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Olsztynie

LOL.411.002.01.2017
R/17/002

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Olsztynie
ul. Artyleryjska 3e, 10-165 Olsztyn
T +48 89 678 82 00, F +48 89 678 82 30
lol@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-69, 10-950 Olsztyn

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	R/17/002 – Realizacja przez Politechnikę Gdańską obowiązku stworzenia niepełnosprawnym studentom i doktorantom warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i badaniach naukowych.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie
Kontrolerzy	1. Piotr Wanic, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LOL/120/2017 z 5 października 2017 r. 2. Adam Raczkiewicz, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/121/2017 z 5 października 2017 r. 3. Adam Ruciński, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/129/2017 z 6 listopada 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1-6)
Jednostka kontrolowana	Politechnika Gdańska, 80-952 Gdańsk, ul. Gabriela Narutowicza 11/12, dalej zwana „Uczelnią” lub „Politechniką”.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jacek Namieśnik, Rektor Politechniki Gdańskiej (dalej „Rektor”) od 1 września 2016 r., poprzednio funkcję tę pełnił Henryk Krawczyk.

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

W okresie objętym kontrolą² Politechnika podjęła działania mające na celu stworzenie niepełnosprawnym studentom i doktorantom warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i badaniach naukowych, określone w ustawie z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym³ (art. 13 ust. 1 pkt 9). Działania te nie zapewniły jednak w pełni możliwości funkcjonowania w społeczności akademickiej niepełnosprawnych studentów i doktorantów na równych zasadach z osobami pełnosprawnymi.

W celu realizacji ww. zadania na Uczelni powołano Pełnomocnika Rektora ds. Osób Niepełnosprawnych, niemniej jednak dopiero w trakcie kontroli określono pisemnie zakres jego obowiązków. Pełnomocnik dysponował przy tym ograniczonym dostępem do informacji o niepełnosprawnych studentach, co uniemożliwiało podejmowanie inicjatywy w zakresie diagnozowania potrzeb tych osób i przedłożenia ofert konkretnej pomocy lub wsparcia. Brak pełnej informacji o studentach niepełnosprawnych utrudniał również dostosowanie oferty zajęć wychowania fizycznego do potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności.

Kontrola wykazała ponadto, że Uczelnia przez ponadmiesięczny okres od rozpoczęcia roku akademickiego 2017/2018 nie dysponowała danymi o liczbie niepełnosprawnych studentów i doktorantów, co zdaniem NIK utrudniało zapewnienie studentom niepełnosprawnym, zwłaszcza pierwszego roku, przyjaznych warunków w pierwszych dniach nauki.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Lata 2015-2017 (do zakończenia kontroli), z uwzględnieniem okresów wcześniejszych, jeżeli miało to wpływ na realizowane zadania.

³ Dz. U. z 2017 r. poz. 2183, ze zm. (dalej zwanej „ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym”).

W celu wspierania niepełnosprawnych studentów i doktorantów ustanowiono asystentów i opiekunów wydziałowych osób niepełnosprawnych, a także zapewniono profesjonalne wsparcie psychologiczne. W podstawowym zakresie zapewniono również dostęp do sprzętu i urządzeń umożliwiających naukę osobom niewidzącym lub słabowidzącym oraz niepełnosprawnym ruchowo na wózkach inwalidzkich. Poprzez realizację zadań inwestycyjnych znoszono również bariery architektoniczne.

Obiekty uczelniane, w których prowadzone były zajęcia dla niepełnosprawnych studentów i doktorantów, były wprawdzie dostępne dla osób niepełnosprawnych, to jednak zdaniem Najwyższej Izby Kontroli część z nich nie była w pełni przyjazna dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Wynikało to z konieczności pokonania przez osobę niepełnosprawną dłuższej drogi na zewnątrz obiektu, pomimo że osobom pełnosprawnym zapewniono przemieszczanie się pomiędzy obiektami poprzez zabudowane łączniki. Kontrola NIK wykazała również, że niektóre urządzenia transportu bliskiego przeznaczone dla osób niepełnosprawnych były niesprawne, a wyposażenie niektórych toalet przeznaczonych dla tych osób niekompletne.

Politechnika w niskim stopniu korzystała ze środków przyznawanej corocznie dotacji podmiotowej z budżetu państwa na realizację zadań związanych z zapewnieniem niepełnosprawnym studentom i doktorantom warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i w badaniach naukowych. Ze środków tych sfinansowano jedynie koszty zatrudnienia trzech asystentów osób niepełnosprawnych oraz amortyzację zestawów komputerowych przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych. Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli, do niskiego stopnia wykorzystania środków przyczyniła się ograniczona inicjatywa Uczelni w zakresie aktywnego ustalania potrzeb niepełnosprawnych studentów i doktorantów, celem skierowania do nich wsparcia adekwatnego do rodzaju niepełnosprawności. Należy jednak zauważyć, że pomimo niewydatkowania w danym roku środków z dotacji podmiotowej, w kolejnych latach niewykorzystane środki przeznaczano na realizację zadań inwestycyjnych służących osobom niepełnosprawnym.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działania Uczelni zmierzające do zapewnienia warunków kształcenia osób niepełnosprawnych

Opis stanu
faktycznego

1.1. W związku z realizacją podstawowego zadania uczelni wyrażonego w art. 13 ust. 1 pkt 9 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, dotyczącego stwarzania osobom niepełnosprawnym warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i w badaniach naukowych, w 2012 r. funkcję Pełnomocnika Rektora ds. Osób Niepełnosprawnych⁴ przypisano specjalistcie, a następnie samodzielniemu referentowi w Dziale Spraw Studenckich Politechniki.

(dowód: akta kontroli str. 7-16)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Powierzając kolejno ww. dwóm osobom funkcję Pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych nie określono pisemnie zakresu obowiązków dotyczących np. wspierania niepełnosprawnych studentów i doktorantów w procesie kształcenia.

Z wyjaśnień uzyskanych od Rektora Uczelni wynikało, że „zakres obowiązków był przekazywany zwyczajowo”. Pełnomocnik ds. Osób Niepełnosprawnych podał w złożonych wyjaśnieniach, że informacje o zakresie zadań uzyskał ustnie od osoby, która uprzednio pełniła tę funkcję, a także od Prorektora ds. Kształcenia

⁴ Dalej: „Pełnomocnik ds. Osób Niepełnosprawnych”.

i Dydaktyki oraz bezpośredniego przełożonego – Kierownika Działu Spraw Studenckich.

Zdaniem jednak Najwyższej Izbie Kontroli, pisemne określenie obowiązków już w momencie przypisania pracownikom Uczelni funkcji Pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych umożliwiłoby sprecyzowanie oczekiwań co do zakresu i sposobu wykonania powierzonych zadań, a także udokumentowanie realizacji, wynikającego z art. 94 pkt 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy⁵, obowiązku zaznajomienia pracowników z zakresem zadań i obowiązków przez pracodawcę.

Zakres zadań określono pisemnie dopiero w trakcie trwania kontroli NIK (30 listopada 2017 r.).

(dowód: akta kontroli str. 17-27)

Opis stanu
faktycznego

Ustalony w dniu 30 listopada 2017 r. pisemny zakres obowiązków Pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych obejmował m.in.:

- podejmowanie działań, mających na celu stwarzanie osobom niepełnosprawnym warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia,
- opiniowanie wydatkowania dotacji celowej,
- opiniowanie wniosków studentów o przyznanie asystenta i obsługa formalna ustanowionych asystentów,
- podejmowanie działań zmierzających do zapewnienia niepełnosprawnym i przewlekle chorym studentom dostępu do zajęć dydaktycznych,
- reprezentowanie interesów osób niepełnosprawnych,
- rozpoznawanie potrzeb, problemów i oczekiwań studentów niepełnosprawnych oraz rozwiązywanie indywidualnych problemów.

Z wyjaśnień Pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych wynika, że problemem w jego działalności jest brak możliwości podjęcia z własnej inicjatywy kontaktu ze studentami niepełnosprawnymi związany z ochroną danych osobowych i danych wrażliwych dotyczących niepełnosprawności. Mając do dyspozycji wyłącznie dane statystyczne dotyczące studentów niepełnosprawnych na wydziałach uczelni nie może zwrócić się do nich bezpośrednio z zapytaniem o potrzeby i przedłożyć konkretnej oferty pomocy lub wsparcia. Udzielenie wsparcia niepełnosprawnym studentom jest możliwe dopiero, gdy zwrócą się o pomoc, zatem inicjatywę ogranicza do deklaracji pomocy składanej asystentom osób niepełnosprawnych.

Przeprowadzona w ramach kontroli NIK anonimowa i dobrowolna ankieta wśród 74 studentów i doktorantów będących osobami niepełnosprawnymi wykazała m.in., że 44 osoby ankietowane (59%) odpowiedziały, że nie wiedzą do kogo w strukturach uczelni można się zwrócić z prośbą o wsparcie osób niepełnosprawnych oraz jakie formy wsparcia są możliwe do uzyskania. Pozostałe 30 osób wskazywało, że o taką pomoc mogą zwrócić się do wydziałowych komisji stypendialnych i wnioskować o przyznanie stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych, do Działu Spraw Studenckich Politechniki, Pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych, a także asystenta osoby niepełnosprawnej.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że przepisy dotyczące ochrony danych osobowych nie mogą uzasadniać braku inicjatywy ze strony Pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych w nawiązywaniu kontaktów z niepełnosprawnymi studentami i doktorantami i udzielaniu im wsparcia, co z kolei należy do przypisanych jemu obowiązków. Potwierdzeniem potrzeby podejmowania działań w tym zakresie są przytoczone wyżej wyniki ankiety. Ponad połowa ankietowanych nie wie bowiem, do kogo zwrócić się z prośbą o wsparcie.

(dowód: akta kontroli str. 15-16, 28-33, 173, 416-417)

⁵ Dz. U. z 2016 r. poz. 1666, ze zm.

1.2. Regulaminy stacjonarnych i niestacjonarnych studiów na Politechnice zawierały zapisy dotyczące dostosowania warunków odbywania studiów do rodzaju niepełnosprawności, tj. spełniały wymogi określone w § 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 września 2014 r. w sprawie warunków, jakim muszą odpowiadać postanowienia regulaminu studiów w uczelniach⁶.

W Regulaminie na rok akademicki 2015/2016 określono, że Politechnika dba o dostosowanie organizacji i właściwą realizację procesu dydaktycznego do szczególnych potrzeb studentów, będących osobami niepełnosprawnymi, w tym dostosowanie warunków odbywania studiów do rodzaju niepełnosprawności. Wskazano, że student będący osobą niepełnosprawną ma prawo wystąpić do dziekana o indywidualny tryb zaliczania i zdawania egzaminów. Regulaminy na lata akademickie 2016/2017 i 2017/2018 określały również, że student będący osobą niepełnosprawną ma prawo wystąpić do dziekana z wnioskiem o wyznaczenie dla niego opiekuna wydziałowego, którego zadaniem będzie określanie i przedstawianie dziekanowi szczególnych potrzeb studenta w zakresie organizacji i realizacji procesu dydaktycznego, w tym dostosowania warunków odbywania studiów do rodzaju niepełnosprawności.

Przyjęte uchwałami Senatu Politechniki warunki i tryby dotyczące rekrutacji kandydatów na stacjonarne i niestacjonarne studia pierwszego i drugiego stopnia określały m.in. sposób przystępowania tych osób do egzaminów wstępnych, które były zaplanowane w celu przyjęcia kandydata na kierunek Architektura. W zasadach tych określono, że rekrutacja na kierunek Architektura przeprowadzona jest w formie dwuetapowej, tj. konkursu punktów oraz na podstawie dwuczęściowego sprawdzianu predyspozycji. Warunki przeprowadzania egzaminu uwzględniają szczególne potrzeby kandydatów na studia, będących osobami niepełnosprawnymi. W szczególności dotyczy to pomocy w przemieszczaniu się osób o orzeczonej niepełnosprawności ruchowej, pomocy w komunikacji z osobami o orzeczonej niedosłuchu itp.

W 2015 r. informacje dotyczące prawa niepełnosprawnych kandydatów na studia na kierunku Architektura do zaadoptowania formy egzaminów do ich potrzeb zostały ponadto zamieszczone na stronie internetowej Politechniki.⁷ Wskazano m.in., że zaadoptowana forma nie oznacza zwolnienia z egzaminu, lecz ma na celu wyrównanie szans kandydata niepełnosprawnego. Jego forma ustalana jest w sposób indywidualny na podstawie szczegółowej rozmowy oraz aktualnej dokumentacji potwierdzającej specyfikę niepełnosprawności.

Pełnomocnik ds. Osób Niepełnosprawnych w złożonym wyjaśnieniu podał, że kandydaci na studentów i doktorantów rejestrują się za pomocą internetowej aplikacji, przy czym nie ma w niej opcji do wskazania ewentualnego posiadania rodzaju lub stopnia niepełnosprawności kandydata. Uczelnia nie wymaga od kandydatów złożenia deklaracji o niepełnosprawności, to od kandydata zależy zaś czy i w jakiej formie przekaże Uczelni taką informację. Informacje o studentach niepełnosprawnych I roku Politechnika uzyskuje w momencie złożenia przez nich wniosków o stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych. W roku akademickim 2017/2018 okres na złożenie takich wniosków przypadał pomiędzy 16 i 20 października 2017 r., zaś we wcześniejszych latach akademickich termin ten wynosił do 20 dni od rozpoczęcia roku akademickiego. Na podstawie danych z wniosków studentów o przyznanie stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych, sporządzane są przez Uczelnię sprawozdania GUS w tym zakresie. W roku akademickim 2017/2018 wnioski o ww. stypendium składane były dwuetapowo. W pierwszym etapie studenci wypełniali elektroniczne formularze

⁶ Dz. U. z 2014 r., poz. 1302.

⁷ <http://pg.gda.pl/info/niepelnosprawnosci/>

wniosków w aplikacji internetowej, a w drugim byli zobowiązani do przedłożenia podpisanego druku formularza wraz z orzeczeniem o niepełnosprawności. Złożenie tych dokumentów było dozwolone zarówno za pośrednictwem poczty, jak i osobiście do wydziałowych komisji stypendialnych. W poprzednich zaś latach akademickich, wnioski te składano wyłącznie w formie pisemnej wraz z załączonymi ww. orzeczeniami.

(dowód: akta kontroli str. 34-172, 174-181)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Politechnika według stanu na 10 listopada 2017 r., a więc ponad miesiąc po rozpoczęciu roku akademickiego 2017/2018⁸ nie dysponowała danymi o liczbie niepełnosprawnych studentów I roku kształcenia z dysfunkcją narządu ruchu poruszających się na wózkach inwalidzkich.

Pełnomocnik ds. Osób Niepełnosprawnych podał, że Politechnika nie dysponuje jeszcze pełnymi danymi o studentach z dysfunkcją narządów ruchu poruszającymi się na wózkach. Dane te pozostają w opracowaniu na podstawie złożonych do 20 października 2017 r. podań o przyznanie stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych. Dane takie będą niezbędne Uczelni dopiero do sporządzenia sprawozdań statystycznych⁹ zawierających dane według stanu na 30 listopada.

Rektor Politechniki, wyjaśniając przyczyny niepozyskiwania w procesie rekrutacji danych dotyczących niepełnosprawności kandydatów na studentów i doktorantów podał m.in., że „do dnia dzisiejszego nie pozyskiwano tych danych z uwagi na brak adekwatności otrzymywania danych wrażliwych o niepełnosprawności kandydatów na studia w procesie rekrutacji”.

Zdaniem jednak Najwyższej Izby Kontroli, dysponowanie przez Uczelnię danymi o liczbie studentów niepełnosprawnych i rodzaju niepełnosprawności sprzyjałoby zapewnieniu już w pierwszych dniach nauki po rozpoczęciu roku akademickiego niezbędnych warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i w badaniach naukowych. Posiadanie takich danych mogłoby wpłynąć np. na optymalny dobór sal i innych pomieszczeń dydaktyczno-naukowych, a także kierowanie indywidualnego wsparcia dla osób niepełnosprawnych. Należy również zauważyć, że zgodnie z art. 27 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych¹⁰, dopuszczalne jest przetwarzanie danych np. o stanie zdrowia, pod warunkiem wyrażenia zgody przez osobę, której te dane dotyczą.

(dowód: akta kontroli str. 17-27, 174-181)

Opis stanu
faktycznego

1.3. W roku akademickim 2015/2016 na Politechnice kształciło się 21.887 studentów. W kolejnych latach akademickich liczba ta zmniejszyła się do 20.717 (2016/2017) oraz do 19.581 (2017/2018). Liczba doktorantów wynosiła zaś 651 w roku akademickim 2015/2016, a w kolejnych latach odpowiednio 610 i 631.

Liczba niepełnosprawnych studentów stanowiła od 1,7 do 1,9% ogółu studentów i wynosiła w roku akademickim:

- 2015/2016 - 437 osób, z czego: 117 studentów z dysfunkcją narządu ruchu (w tym siedmiu niechodzących¹¹), 20 niewidomych lub słabowidzących, 30 głuchych lub słabosłyszących oraz 270 z innymi rodzajami niepełnosprawności¹²,
- 2016/2017 - 407 osób, z czego: 104 z dysfunkcją narządu ruchu (w tym sześciu niechodzących), 29 niewidomych lub słabowidzących, 30 głuchych lub słabosłyszących oraz 244 z innymi rodzajami niepełnosprawności,

⁸ 6 października 2017 r.

⁹ Sprawozdania: S-10 – o studiach wyższych oraz S12 – o stypendiach naukowych, studiach podyplomowych i doktoranckich, doktoratach oraz zatrudnieniu w szkołach wyższych, instytutach naukowych i badawczych.

¹⁰ Dz. U. z 2016 r. poz. 922.

¹¹ Osoby poruszające się na wózkach inwalidzkich.

¹² M.in. z zaburzeniami psychicznymi, chorobami przewlekłymi (astma, cukrzyca, itp.).

- 2017/2018 - 330 osób, z czego: 89 z dysfunkcją narządu ruchu (w tym trzech niechodzących), 21 niewidomych lub słabowidzących, 25 głuchych lub słabosłyszących oraz 195 z innymi rodzajami niepełnosprawności¹³.

Liczba niepełnosprawnych doktorantów w strukturze Politechniki wynosiła:

- 12 w roku akademickim 2015/2016, w tym jedna osoba z dysfunkcją narządu ruchu (chodząca), trzech niewidomych lub słabowidzących oraz osiem osób z innymi rodzajami niepełnosprawności,
- 16 w roku akademickim 2016/2017, w tym jedna z dysfunkcją narządów ruchu (chodząca), cztery osoby niewidome lub słabowidzących i 11 z innymi rodzajami niepełnosprawności,
- siedem w roku akademickim 2017/2018 (inne rodzaje niepełnosprawności).

Dane o studentach i doktorantach będących osobami niepełnosprawnymi były m.in. przechowywane w informatycznych bazach danych prowadzonych w aplikacji „Dziekanat” (na potrzeby sporządzania sprawozdań statystycznych) oraz w aplikacji „Stypendia” (dla potrzeb wypłaty stypendium specjalnego dla studentów niepełnosprawnych) na platformie elektronicznej „mojapg”.

(dowód: akta kontroli str. 182-190, 449)

1.4. W okresie objętym kontrolą, stosownie do postanowień regulaminów studiów, dziekani trzech wydziałów¹⁴ na podstawie wniosków trzech studentów niepełnosprawnych¹⁵ ustanowili ogółem czterech opiekunów wydziałowych, w tym trzech opiekunów naukowych i jednego opiekuna studenckiego. Opiekunami naukowymi byli pracownicy naukowcy Politechniki, zaś opiekunem studenckim osoba wskazana przez Samorząd Studentów.

Pełnomocnik ds. Osób Niepełnosprawnych wyjaśnił, że w Politechnice nie uregulowano zasad i trybu przyznawania studentom asystentów osób niepełnosprawnych. Byli oni ustanawiani na podstawie wniosku osoby niepełnosprawnej, w którym wskazywany był kandydat na asystenta. Wniosek taki podlegał opiniowaniu przez Pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych, a następnie akceptacji Prorektora ds. Kształcenia. Cały proces finalizowało zawarcie przez Politechnikę umowy zlecenia z asystentem, którą rozliczano na podstawie comiesięcznych rachunków.

Na wniosek dwóch studentów niepełnosprawnych ruchowo (niechodzących) w Politechnice ustanowiono ponadto dwóch asystentów¹⁶. Funkcję asystentów pełniły osoby wskazane przez studentów we wnioskach. W ww. latach akademickich (do 14 listopada 2017 r.) tytułem wynagrodzeń asystentów Politechnika wydatkowała 20,6 tys. zł. Środki te pochodziły z dotacji z budżetu państwa, o której mowa w art. 94 ust. 1 pkt 11 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

(dowód: akta kontroli str. 180-181, 191-193)

1.5. W latach 2015-2017 Biblioteka Politechniki dysponowała elektronicznymi wersjami podręczników (audiobooki i e-booki), czasopism oraz materiałów naukowych (DjVu, PDF), systematycznie zwiększając ich zasób. Liczba e-booków obejmujących tematykę dotyczącą nauk ścisłych (matematyki i fizyki), chemii i biologii, techniki oraz ekonomii zwiększyła się z 60,9 tys. sztuk w 2015 r. do 67,1 tys. sztuk wg stanu na wrzesień 2017 r. Zwiększeniu o 3,4 tys. sztuk w 2015 r. do 3,9 tys. sztuk we wrześniu 2017 r. uległa także liczba zdigitalizowanych materiałów naukowych stanowiących zbiory historyczne i współczesne o tematyce

¹³ Dane wg zestawienia z 27 listopada 2017 r.

¹⁴ Elektroniki Telekomunikacji i Informatyki (lata akademickie 2016/2017 i 2017/2018), Fizyki Technicznej i Matematyki Stosowanej (lata akademickie 2016/2017 i 2017/2018) oraz Oceanotechniki i Okrętownictwa.

¹⁵ Studenci: niepełnosprawny ruchowo niechodzący, niepełnosprawny ruchowo chodzący oraz z zaburzeniami psychicznymi.

¹⁶ Ich liczba wynosiła od jednego w latach akademickich 2015/2016 i 2016/2017 do dwóch w roku akademickim 2017/2018. W okresie tym Politechnika nie otrzymała wniosków o ustanowienie asystenta dla niepełnosprawnego doktoranta.

technicznej i matematyczno-przyrodniczej. Liczba audiobooków w ww. okresie utrzymała się na poziomie 145 sztuk. Ich tematyka obejmowała materiały naukowe, języki obce, ekonomię i biznes, psychologię oraz technikę i inżynierię.

W latach 2015-2017 (do 30 września) na wniosek studentów i pracowników naukowych w ramach realizacji przez Bibliotekę zamówień wspólnych zakupiono osiem audiobooków oraz zapewniono udostępnienie, za pośrednictwem Pomorskiej Biblioteki Naukowej, 65 e-booków. Tematyka zakupionych audiobooków i udostępnionych e-booków obejmowała języki obce, nauki matematyczne, ekonomiczne, inżynierskie i chemiczne.

(dowód: akta kontroli str. 194-198, 209)

1.6. Dwa Wydziały Uczelni zostały wyposażone w sprzęt dydaktyczny dostosowany do potrzeb studentów niepełnosprawnych. Wydział Chemiczny dysponował dwoma stanowiskami komputerowymi dostosowanymi dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich, a Wydział Elektrotechniki i Automatyki zespołem komputerowym wraz z oprogramowaniem dla osób niedowidzących powiększającym obraz na ekranie. Wydział ten posiadał również na wyposażeniu wózek inwalidzki elektryczny zakupiony w celu ułatwienia studentowi niepełnosprawnemu ruchowo przemieszczanie się pomiędzy budynkami kampusu Uczelni.

(dowód: akta kontroli str. 199-201, 443-448)

1.7. W badanym okresie Politechnika nie kierowała nauczycieli akademickich oraz innych osób na kursy i szkolenia związane z przygotowaniem do prowadzenia wykładów i zajęć ze studentami i doktorantami będącymi osobami niepełnosprawnymi. Rektor Politechniki wyjaśnił, że Wydziały Uczelni nie zgłaszały problemów związanych z nauczaniem studentów z niepełnosprawnością, a temat ten był poruszany na spotkaniach z nauczycielami i nie wymagał dodatkowych szkoleń.

Wyniki ankiety przeprowadzonej w toku kontroli NIK wśród niepełnosprawnych studentów wykazały jednak zastrzeżenia dotyczące prowadzenia zajęć i zakresu oczekiwanego wsparcia. Czterech niepełnosprawnych studentów wskazało m.in. na: konieczność głośniejszego mówienia na zajęciach z udziałem osób niedosłyszących, udostępniania przez pracowników w formie pisemnej jak największej liczby materiałów z zajęć, w tym kart z zadaniami laboratoryjnymi, a także oczekiwania dotyczące zwiększenia liczby godzin konsultacji dla osób niepełnosprawnych głuchych i słabosłyszących.

(dowód: akta kontroli str. 17-27, 29-33, 202-204)

1.8. Zajęcia wychowania fizycznego dla studentów Politechniki organizowane i prowadzone były przez Centrum Sportu Akademickiego Politechniki Gdańskiej w 36 formach. Liczba studentów, którzy zgłosili niepełnosprawność wynosiła odpowiednio:

- pięciu w roku akademickim 2015/2016, z czego trzech niepełnosprawni ruchowo uczestniczyli w zajęciach podstawowych (tj. po jednym: sekcja piłki nożnej, sekcja trójboju siłowego oraz pływanie), a dwóch niepełnosprawnych ruchowo (w tym jeden na wózku inwalidzkim) w zajęciach teoretycznych,
- sześciu w roku 2016/2017, z czego dwóch niepełnosprawnych ruchowo brało udział w zajęciach podstawowych (piłka nożna, w tym jeden w ramach sekcji) oraz czterech (dwóch niepełnosprawnych ruchowo, jeden słabowidzący i jeden z padaczką) w zajęciach korektywnych,
- trzech w roku 2017/2018, z czego jeden niepełnosprawny ruchowo uczestniczył w zajęciach podstawowych (sekcja koszykówki) oraz dwóch (jeden

niepełnosprawny ruchowo oraz jeden z wrodzoną wadą serca) w zajęciach korektywnych.

Dwie osoby spośród 74 ankietowanych studentów zamieściło w ankietach uwagi dotyczące zajęć wychowania fizycznego. Jeden z ankietowanych podał, że otrzymał wsparcie Uczelni w postaci indywidualnego dostosowania ćwiczeń do rodzaju niepełnosprawności. Drugi ankietowany podał natomiast, że na zajęciach wychowania fizycznego prowadzący nie zważał na jego niepełnosprawność i musiał on wykonywać ćwiczenia, które były dla niego niewskazane.

Zastępca Dyrektora Centrum Sportu Akademickiego ds. Dydaktycznych podał, że podstawowy problem w działalności związanej z organizowaniem i prowadzeniem zajęć wychowania fizycznego z udziałem studentów niepełnosprawnych stanowi nieprzedkładanie przez większość studentów niepełnosprawnych stosownych orzeczeń o niepełnosprawności. Ustalanie niepełnosprawności studentów zaczyna się od rozmów osób prowadzących zajęcia wychowania fizycznego ze studentami, u których widoczne są ułomności fizyczne. Wówczas nieznaczna część studentów decyduje się na przedłożenie orzeczeń o niepełnosprawności, jednak większość mimo podjętych rozmów nie przedkłada ich, gdyż chcą być traktowani jak pełnosprawne osoby. Wyjątek stanowią zajęcia korekcyjne, gdzie bezwzględnie wymagamy przedłożenia orzeczenia lekarskiego potwierdzającego stan zdrowia. Problem z określeniem grupy niepełnosprawnych studentów i rodzajów ich niepełnosprawności uniemożliwia poszerzenie oferty zajęć wychowania fizycznego skierowanej i dostosowanej ściśle do potrzeb osób niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli str. 29-33, 205-208)

1.9. W trakcie kontroli oględzinom poddano sześć budynków trzech Wydziałów Uczelni¹⁷, z których wg planów zajęć korzystało trzech studentów niepełnosprawnych ruchowo na wózkach inwalidzkich, a także budynek Centrum Sportu Akademickiego, budynek Gmachu Głównego, w którym znajdował się Rektorat i Biblioteka Główna, Gmach B z Centrum Języków Obcych oraz budynek nr 23 będący siedzibą Pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych oraz Wydziału Spraw Studenckich. Oględziny te wykazały m.in., że:

- wejścia do budynków niedostępne bezpośrednio z poziomów gruntu były wyposażone w podjazdy dla wózków inwalidzkich lub platformy przyschodowe,
- dostęp do wskazanych w planach zajęć sal wykładowych w budynkach Wydziałów oraz sal i pomieszczeń w pozostałych budynkach został zapewniony poprzez korytarze pozbawione barier architektonicznych oraz zastosowane środki transportu bliskiego, tj. dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych dźwigi osobowe¹⁸ oraz platformy przyschodowe,
- w każdym z ww. budynków znajdowały się stosownie oznaczone ogólnodostępne toalety dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, tj. wyposażone m.in. w drzwi bez progów, co najmniej jedną miskę ustępową i umywalkę oraz (z wyjątkiem Gmachu Głównego) zamontowane uchwyty i poręcze ułatwiające korzystanie z urządzeń higienicznosanitarnych; niektóre toalety dla osób niepełnosprawnych (w dwóch budynkach) wyposażono także w system przywołania pomocy.¹⁹

(dowód: akta kontroli str. 210-310)

¹⁷ Budynki: Wydziału Mechanicznego (nr 40), Centrum Nanotechnologii B Centrum Nauczania Matematyki i Kształcenia na Odległość (nr 18), „A” i „B” Wydziału Elektroniki Telekomunikacji i Informatyki (nr 41 i 42) oraz „A” i „B” Wydziału Elektrotechniki i Automatyki (nr 12 i 61).

¹⁸ Wyposażone m.in. w przesuwne automatycznie otwierane drzwi o szerokości około 90 cm, a także w pulpity sterownicze wyposażone w klawiaturę opisaną w języku Braila (14 spośród 17 dźwigów osobowych objętych oględzinami w ww. budynkach) oraz system głosowej informacji o położeniu windy (7 spośród 17 dźwigów osobowych).

¹⁹ Dotyczyło to toalet w budynku Wydziału Mechanicznego (Nr 40) oraz budynku A (nr 61 A) Wydziału Elektrotechniki i Automatyki, w których zamontowano włączniki dźwiękowo-światłowego systemu wzywania pomocy.

Ustalone
nieprawidłowości

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły:

- 1) Trzech przypadków niesprawności platform przyschodowych (dwóch w budynku nr 12 Wydziału Elektrotechniki i Automatyki oraz jednej w budynku Centrum Sportu Akademickiego), a także schodolazu (wyposażenie budynku ww. Centrum), co wymuszało korzystanie przez osoby niepełnosprawne z innych wejść i ciągów komunikacyjnych.

Rektor Politechniki wyjaśnił, że urządzenia te nie działały, ponieważ na początku października 2017 r., krótko po rozpoczęciu roku akademickiego uległy uszkodzeniu.

Prace naprawcze platform przyschodowych w budynku nr 12 odebrano w dniu 11 grudnia 2017 r., przy czym do tego dnia urządzenia w Centrum Sportu Akademickiego pozostawały niesprawne.

- 2) Braków w wyposażeniu trzech toalet dla osób niepełnosprawnych w wymagane uchwyty ułatwiające korzystanie z urządzeń higienicznosanitarnych, co stanowiło naruszenie § 86 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.²⁰

Rektor podał, że po kradzieżach, które miały miejsce na początku października 2017 r. dokonano przeglądu wyposażenia toalet, w ramach którego sprawdzono poręcze i uchwyty dla osób niepełnosprawnych oraz zdemonstrowano uszkodzone i niesprawne elementy. Uzupełnienie ww. zaplanowano do końca 2017 r.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Gmach B oraz budynek A Wydziału Elektroniki Telekomunikacji i Informatyki były nie w pełni przyjazne osobom niepełnosprawnym ruchowo na wózkach inwalidzkich. Nie zapewniały one bowiem tym osobom poprzez klatki schodowe dostępu do istniejących łączników z sąsiadującymi budynkami, tj. odpowiednio: Gmachu B z Gmachem Głównym, a budynku A z budynkiem B Wydziału Elektroniki Telekomunikacji i Informatyki. Tym samym studenci niepełnosprawni ruchowo na wózkach inwalidzkich nie mogli na równi z osobami pełnosprawnymi korzystać z udogodnienia wynikającego z możliwości przemieszczania się pomiędzy ww. budynkami bez wychodzenia na zewnątrz budynku, co zwłaszcza w okresie jesienno-zimowym wiąże się z koniecznością założenia ubrania wierzchniego.

Wg wyjaśnień Rektora, niezapewnienie osobom niepełnosprawnym możliwości korzystania z łączników w ww. budynkach wynikało z faktu, że nie znajdują się one na poziomie parteru, zaś studenci niepełnosprawni powinni korzystać z krótszej drogi ewakuacji z szerokimi korytarzami i schodami.

NIK nie podziela argumentacji zawartej w wyjaśnieniu. Brak możliwości korzystania przez osoby niepełnosprawne na wózkach inwalidzkich na równi z osobami pełnosprawnymi z łączników, jako rozwiązania komunikacyjnego, obniża komfort korzystania przez niepełnosprawnych z ww. obiektów. Należy przy tym zauważyć, że zastosowane w ww. budynkach rozwiązania umożliwiają przemieszczanie się osób niepełnosprawnych ruchowo na wózkach inwalidzkich pomiędzy wszystkimi kondygnacjami za pomocą dźwigów osobowych. Podkreślenia wymaga, że w przypadku budynku Wydziału Mechanicznego (nr 40) zapewniono osobom niepełnosprawnym pełny dostęp do łącznika pomiędzy skrzydłami budynku, pomimo że mieścił się on na najwyższej kondygnacji.

(dowód: akta kontroli str. 17-27, 223-313)

Opis stanu
faktycznego

Oględziny Biblioteki głównej wykazały, że zastosowano w niej rozwiązania umożliwiające korzystanie z jej pomieszczeń i zbiorów przez niepełnosprawnych

²⁰ Dz.U. z 2015 r. poz. 1422, ze zm.

studentów i doktorantów. W Czytelni głównej zamontowano czynny dźwig osobowy dla niepełnosprawnych ruchowo, a także umieszczono stanowisko komputerowe dedykowane osobom niepełnosprawnym. Było ono wyposażone m.in. w blat o regulowanej wysokości umożliwiający korzystanie ze stanowiska bezpośrednio z wózka inwalidzkiego, monitor, klawiaturę dla osób niedowidzących, słuchawki, skaner oraz mysz komputerową i „Infogripbigtrack” (zastępujący mysz osobom niepełnosprawnym). W Czytelni tej umieszczono ponadto dodatkowe stanowisko dla osób niedowidzących wyposażone w podświetlaną lupę powiększającą. Przyległą Czytelnię czasopism bieżących również wyposażono w stanowisko komputerowe dostosowane dla osób niepełnosprawnych ruchowo na wózkach inwalidzkich oraz niedowidzących²¹ oraz w lupę elektroniczną wyposażoną w kamerę i wyświetlacz LCD.

Kontrola wykazała, że Uczelnia, stosownie do wymogów rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z 29 października 2003 r. w sprawie warunków technicznych, dozoru technicznego w zakresie eksploatacji niektórych urządzeń transportu bliskiego²², poddała objęte oględzinami dźwigi osobowe oraz platformy przyschodowe badaniom okresowym, a także przeglądowi konserwacyjnemu²³.

(dowód: akta kontroli str. 223-233, 314-395)

1.10. Politechnika dysponowała 12 domami studenckimi, z których osiem posiadało ogółem 17 pokoi z łazienkami dostosowanymi do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo, w tym na wózkach inwalidzkich.²⁴ W dwóch pokojach²⁵ znajdował się ponadto system umożliwiający studentom niepełnosprawnym wezwanie pomocy. W przypadku trzech domów studenckich z pokojami dla osób niepełnosprawnych na przyległych parkingach wyznaczono miejsca dla osób niepełnosprawnych.

Dokonane w toku kontroli NIK oględziny w trzech domach studenckich²⁶ wykazały m.in., że:

- do wszystkich trzech domów studenckich zapewniono dostęp osobom niepełnosprawnym ruchowo, w tym na wózkach inwalidzkich, tj. dostosowane wejścia były oznaczone i odpowiednio wyposażone: w podjazd, windę dźwigową lub wejście z poziomu chodnika,
- dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo pokoje oraz ogólnodostępne toalety dla niepełnosprawnych znajdowały się na parterze budynków,
- wszystkie toalety dla osób niepełnosprawnych dostępne z korytarzy były wyposażone m.in. w poręcze i uchwyty przy umywalkach i ustępach, a jedna (w domu studenckim nr 9) ponadto w system przywołania pomocy z recepcji,
- ciągi komunikacyjne na korytarzach były pozbawione barier architektonicznych, przy czym dźwigi osobowe dostosowane dla osób niepełnosprawnych znajdowały się w dwóch domach i były wyposażone w drzwi o szerokości 90 cm oraz pulpity sterownicze z oznaczeniami kropkowymi klawiszy w języku brajla,
- poddane oględzinom dźwigi osobowe oraz platforma dla wózków inwalidzkich były czynne, a kontrola wykazała, że zostały one poddane okresowym kontrolom i przeglądom konserwacyjnym wymaganym ww. rozporządzeniem

²¹ Wyposażone podobnie jak stanowisko w Czytelni głównej.

²² Dz. U. Nr 193, poz. 1890.

²³ Dźwigi osobowe poddano kontrolom rocznym, platformy przyschodowe – kontrolom co dwa lata, a przeglądy konserwacyjne tych urządzeń przeprowadzano co 30 dni.

²⁴ Łazienki wyposażone m.in. w poręcze i uchwyty.

²⁵ Dom Studencki nr 9.

²⁶ Domy Studenckie nr 9, 8 i 6.

w sprawie warunków technicznych, dozoru technicznego w zakresie eksploatacji niektórych urządzeń transportu bliskiego.

Ustalone
nieprawidłowości

Dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych toaleta przy korytarzu budynku domu studenckiego nr 6 nie posiadała oznaczenia informującego o jej dostosowaniu dla osób niepełnosprawnych i była wykorzystywana niezgodnie z przeznaczeniem. Wykorzystano ją bowiem jako pomieszczenie magazynowe, tj. jej wnętrze było zastawione m.in. meblami, w tym szafką z pościelą i ręcznikami, co faktycznie uniemożliwiało skorzystanie z niej przez osobę niepełnosprawną ruchowo na wózku inwalidzkim.

Referent administracyjny zajmujący się bieżącym administrowaniem domem studenckim nr 6 podała m.in., że brak oznaczenia ww. toalety znakiem informującym o jej dostosowaniu do potrzeb osób niepełnosprawnych wynikał z przeoczenia. Przyczyną tymczasowego składowania w tej toalecie mebli, pościeli i ręczników było prowadzenie remontu magazynu.

(dowód: akta kontroli str. 396-415)

Opis stanu
faktycznego

1.11. Politechnika zapewniła studentom i doktorantom pomoc psychologiczną na podstawie umowy zawartej z firmą specjalistyczną. Pomoc ta była realizowana przez Centrum Pomocy Psychologicznej i obejmowała m.in. konsultacje psychoterapeutyczne stanowiące podstawę dalszego postępowania, w tym m.in. zdiagnozowania studenta, wskazania do psychoterapii lub konsultacji psychiatrycznej. Informacje o możliwości i sposobie korzystania z usług Centrum Pomocy Psychologicznej zostały zamieszczone na stronie internetowej Politechniki²⁷ oraz w wydawanym na każdy rok akademicki informatorze dla studentów pierwszego roku pt. „Samodzielnik pierwszaka”. Liczba wizyt studentów i doktorantów w ww. placówce w poszczególnych latach wyniosła: 331 w 2015 r., 379 w 2016 r. oraz 367 w 2017 r.

W badanym okresie do Politechniki Gdańskiej wpłynęły dwa wnioski studentów niepełnosprawnych, które dotyczyły: zwiększenia limitu czasu na wykonanie ćwiczeń (w tym zaliczeń) na komputerze z uwagi na konieczność jego dostosowania dla niedowidzącego studenta oraz otrzymania przez niepełnosprawnego ruchowo studenta pozwolenia na korzystanie z parkingu na terenie Politechniki. Oba wnioski zostały załatwione pozytywnie.²⁸

Z informacji uzyskanej przez kontrolerów NIK od Przewodniczącego Samorządu Studentów Politechniki Gdańskiej wynika, że w latach 2015-2017 do Samorządu tego nie wpłynęły żadne skargi ani wnioski studentów niepełnosprawnych dotyczące udzielenia pomocy. W informacji tej wskazano ponadto, że Samorząd uczestniczy w procesie przyznawania stypendium socjalnego osobom niepełnosprawnym oraz dokłada starań, aby domy studenckie były przystosowane dla osób niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli str. 418-442)

Ocena częściowa

Politechnika podejmowała działania w celu realizacji obowiązku stworzenia niepełnosprawnym studentom i doktorantom warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i badaniach naukowych. W tym celu m.in. powołano Pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych, a na wniosek studentów niepełnosprawnych ustanowiono asystentów i opiekunów wydziałowych. W podstawowym zakresie zapewniono również dostęp do sprzętu i urządzeń umożliwiających naukę osobom niedowidzącym oraz niepełnosprawnym ruchowo.

²⁷ <https://pg.edu.pl/dzial-spraw-studenckich/centrum-pomocy-psychologicznej>.

²⁸ Wnioski zostały zgłoszone Pełnomocnikowi ds. Osób Niepełnosprawnych, który pośredniczył w ich załatwieniu przez odpowiednio: Prodziekana Wydziału Inżynierii Lądowej i Środowiska oraz Kanclerz Uczelni.

Ograniczony dostęp Pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych do informacji o niepełnosprawnych studentach uniemożliwiał natomiast podejmowanie przez niego inicjatywy w zakresie diagnozowania potrzeb niepełnosprawnych studentów i przedłożenia im ofert konkretnej pomocy lub wsparcia. Brak pełnej informacji o studentach niepełnosprawnych utrudniał również dostosowanie oferty zajęć wychowania fizycznego do potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności.

Kontrola NIK wykazała ponadto, że niektóre budynki Uczelni były nie w pełni przyjazne dla osób niepełnosprawnych ruchowo na wózkach inwalidzkich, a w dwóch budynkach urządzenia transportu bliskiego były niesprawne. Stwierdzono ponadto przypadki braków w osprzęcie toalet dla osób niepełnosprawnych lub wykorzystywania takiej toalety niezgodnie z przeznaczeniem.

2. Pozyskanie i wykorzystanie przez Uczelnię środków na wsparcie dydaktyczne i naukowe osób niepełnosprawnych

Opis stanu faktycznego

2.1. W okresie objętym kontrolą Politechnika dysponowała środkami na realizację zadań związanych ze stwarzaniem studentom i doktorantom, będącymi osobami niepełnosprawnymi, warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia. Pochodziły one z dotacji podmiotowych z budżetu państwa, środków własnych oraz źródeł europejskich.

(dowód: akta kontroli str. 450-461)

Przyznane przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego dotacje podmiotowe na zadania związane ze stwarzaniem studentom i doktorantom, będącymi osobami niepełnosprawnymi, warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia²⁹ Politechnika wykorzystwała w kwocie:

- 10,5 tys. zł w 2015 r., co stanowiło 1,5% kwoty przyznanej (690,0 tys. zł),
- 16,2 tys. zł w 2016 r., tj. 2,4% otrzymanej kwoty (667,7 tys. zł),
- 10,9 tys. zł w okresie od 1 stycznia do 10 listopada 2017 r., tj. 1,6% kwoty przyznanej (682,6 tys. zł).

Wydatkowane środki z ww. dotacji Politechnika przeznaczyła wyłącznie na sfinansowanie kosztów wynagrodzenia trzech asystentów osób niepełnosprawnych oraz amortyzację 10 zestawów komputerowych. Niewykorzystane środki dotacji w 2015 i 2016 r. powiększyły fundusz zasadniczy w roku następnym.

Z uzyskanych w toku kontroli wyjaśnień od Rektora Uczelni wynikało, że powodem niskiego wykorzystania środków dotacji było realizowanie potrzeb zgłaszanych przez samych niepełnosprawnych.

Politechnika za 2015 r. i 2016 r. z tytułu niewydatkowanej dotacji podmiotowej odprowadziła na fundusz zasadniczy łączną kwotę 1.331,0 tys. zł. W kolejnych latach, tj. w 2016 i 2017 r. (do końca listopada) m.in. ze środków zgromadzonych na tym funduszu Uczelnia na realizację inwestycji służących osobom niepełnosprawnym wydatkowała zaś kwotę 1.056,3 tys. zł.

Uwagi dotyczące badanej działalności

Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli, do niskiego stopnia wykorzystania środków przyczyniła się ograniczona inicjatywa Uczelni w zakresie aktywnego ustalania potrzeb niepełnosprawnych studentów i doktorantów.

(dowód: akta kontroli str. 450, 462-474)

Opis stanu faktycznego

2.2. Oprócz środków otrzymanych w formie dotacji z budżetu państwa, Politechnika w okresie objętym kontrolą wydatkowała również środki własne oraz uzyskane z budżetu Unii Europejskiej³⁰ na realizację zadań związanych z zapewnieniem

²⁹ Art. 94 ust. 11 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

³⁰ Źródła dofinansowania: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013, Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013 oraz Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020.

pełnego udziału niepełnosprawnych studentów i doktorantów w procesie nauczania i w badaniach naukowych. Wydatki w tym zakresie przeznaczono na realizację zadań inwestycyjnych, związanych głównie z likwidacją barier architektonicznych. Na ten cel przeznaczono łącznie 3.495,3 tys. zł, z czego: 2 439,1 tys. zł w 2015 r., 713,0 tys. zł w 2016 r. oraz 343,2 tys. zł w 2017 r. (do 30 listopada).

W przypadku zadań rozpoczętych w ww. okresie uwzględniono rozwiązania służące osobom niepełnosprawnym z dysfunkcją narządu wzroku i słuchu. Dotyczyło to rozbudowy i przebudowy budynku Wydziału Chemicznego³¹ (potrzeby osób z niepełnosprawnością wzroku) oraz koncepcji i projektu Centrum Ekoinnowacji (udogodnienia dla osób z niepełnosprawnością wzroku i słuchu).

(dowód: akta kontroli str. 451-461, 475-476, 589-612, 620-623)

Ustalone
nieprawidłowości

Politechnika w latach 2015-2017 (do 20 listopada) nie wywiązywała się z określonego w art. 34 ust. 1 pkt 5 lit. a ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych³² obowiązku podawania do publicznej wiadomości informacji o zakresie zadań lub usług stwarzających osobom niepełnosprawnym warunki do pełnego udziału w procesie kształcenia i badaniach naukowych³³ oraz o wysokości środków publicznych przekazanych na ich realizację.

Rektor podał, że Politechnika publikowała informacje dotyczące zakresu zadań lub świadczonych usług bez wskazania wysokości przeznaczonych na nie środków. Wszelkie dane wykazywane były w sprawozdaniu z działalności oraz sprawozdaniu finansowym Politechniki i publikowane w Biuletynie Informacji Publicznej oraz Monitorze Sądowym i Gospodarczym.

Zdaniem jednak Najwyższej Izby Kontroli, wskazane w wyjaśnieniu Pana Rektora publikacje nie spełniały wymogów określonych w ustawie o finansach publicznych. Nie zawierały one bowiem danych o wysokości środków publicznych przekazanych na realizację poszczególnych zadań i usług stwarzających osobom niepełnosprawnym warunki do pełnego udziału w procesie kształcenia i badaniach naukowych.

(dowód: akta kontroli str. 17-27, 477-533)

Opis stanu
faktycznego

2.3. W okresie objętym kontrolą Politechnika występowała o dofinansowanie dwóch przedsięwzięć środkami z budżetu unijnego (Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014 - 2020), które uwzględniały potrzeby dydaktyczne i naukowe osób niepełnosprawnych. Dotyczyło to:

- „Rozbudowy i przebudowy budynku „Chemia C” Wydziału Chemicznego Politechniki Gdańskiej dla potrzeb kształcenia kadr dla rozwoju technologii ekoefektywnych w produkcji, przesyle, dystrybucji i zużyciu energii i paliw” (wniosek o dofinansowanie złożono 24 czerwca 2016 r.³⁴),
- „Budowy w Gdańsku Centrum Ekoinnowacji Politechniki Gdańskiej” (5 czerwca 2017 r.³⁵).

Dofinansowanie w ww. zakresie obejmowało budowę i rozbudowę istniejących obiektów służących prowadzeniu działalności dydaktycznej oraz infrastruktury badawczej jednostek badawczych i rozwojowych. I tak:

- Politechnika na rozbudowę budynku Wydziału Chemicznego otrzymała dofinansowanie w wysokości 4.349,4 tys. zł (44,89% kosztów kwalifikowalnych). Koszty robót związanych z działaniami na rzecz osób niepełnosprawnych zostały

³¹ „Rozbudowa i przebudowa budynku Chemia C Wydziału Chemicznego Politechniki Gdańskiej dla potrzeb kształcenia kadr dla rozwoju technologii ekoefektywnych w produkcji, przesyle, dystrybucji i zużycia energii i paliw”.

³² Dz. U. z 2017 r. poz. 2077.

³³ Art. 13 ust. 1 pkt 9 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

³⁴ W ramach osi Priorytetowej 04. Kształcenie zawodowe, Działanie 4.02. Infrastruktura uczelni prowadzących kształcenie o profilu praktycznym.

³⁵ Działanie 1.2. „Transfer wiedzy do gospodarki”.

oszacowane na kwotę 343,4 tys. zł³⁶. Zaplanowany zakres prac obejmował m.in.: wybudowanie szybu windowego i zamontowanie dźwigu osobowego, wymianę dźwigu towarowego na osobowy, wykonanie toalety dla osób niepełnosprawnych, montaż drzwi głównych otwieranych automatycznie oraz zamontowanie w salach wykładowych lamp z przysłoną pryzmatyczną zapobiegających zjawisku olśnienia u osób niedowidzących.

- Na budowę Centrum Ekoinnowacji uzyskano dofinansowanie w kwocie 19.222,5 tys. zł (50% kosztów kwalifikowalnych)³⁷. Do 11 grudnia 2017 r. projekt ten nie został rozpoczęty, a także nie określono kosztów udogodnień zaprojektowanych dla osób niepełnosprawnych. Obejmowały one m.in. wykonanie w budynku Centrum, dostosowanych dla osób niepełnosprawnych: pięciu dźwigów osobowych, siedmiu łazienek, czterech miejsc w laboratoriach i 10 miejsc w salach dydaktycznych, a także dwa miejsca w garażu podziemnym.

(dowód: akta kontroli str. 454, 534-556, 613-617)

2.4. W badanym okresie Uczelnia zakończyła realizację trzech projektów dofinansowanych z budżetu Unii Europejskiej, które zawierały elementy dostosowania obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych, tj.:

- „Centrum Nanotechnologii Politechniki Gdańskiej”³⁸ (Wydział Mechaniczny), w ramach którego m.in. zamontowano dwa dźwigi osobowe oraz wykonano sześć toalet przystosowanych dla osób niepełnosprawnych.
- „Stworzenie nowoczesnej infrastruktury technicznej dla realizacji programu kształcenia Inżynierów Przyszłości w Politechnice Gdańskiej”³⁹, obejmującego Wydział:
 - Mechaniczny, tj. m.in.: zamontowano dwa dźwigi osobowe oraz dwie platformy przystosowane dla osób niepełnosprawnych, platformę w Laboratorium Obróbki Skrawaniem, a także wykonano trzy toalety dostosowane dla osób niepełnosprawnych,
 - Architektury, m.in. wybudowano toalety i zamontowano platformę dla osób niepełnosprawnych,
 - Oceanotechniki i Okrętownictwa, m.in.: zamontowano dźwig umożliwiający transport niepełnosprawnym do pomieszczeń dydaktycznych położonych na pierwszym piętrze.
- „Centrum Studiów Zaawansowanych - rozwój interdyscyplinarnych studiów doktoranckich na Politechnice Gdańskiej w obszarach kluczowych w kontekście celów Strategii Europa 2020”⁴⁰, w ramach którego m.in. przebudowano na potrzeby osób niepełnosprawnych dwa dźwigi osobowe w Gmachu B Politechniki, a także udzielono niepełnosprawnym doktorantom wsparcia m.in. w postaci: wypłacenia dwóch dodatkowych stypendiów oraz skierowania pięciu doktorantów na staże lub praktyki.

Dofinansowanie dla ww. projektów zostało wykorzystane i rozliczone zgodnie z przeznaczeniem.

(dowód: akta kontroli str. 451-460, 557-588)

³⁶ Do 29 listopada 2017 r. nie dokonano żadnej płatności.

³⁷ Politechnika otrzymała informację o rozstrzygnięciu konkursu przez Zarząd Województwa Pomorskiego i otrzymaniu dofinansowania 10 października 2017 r. Umowa dotycząca realizacji projektu do dnia 11 grudnia 2017 r. nie została zawarta.

³⁸ Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013, Oś Priorytetowa 13. „Infrastruktura szkolnictwa wyższego”. Działanie 13.1 Infrastruktura szkolnictwa wyższego”.

³⁹ Jak wyżej.

⁴⁰ Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytet IV, „Szkolnictwo wyższe”, Działanie 4.3 „Wzmocnienie potencjału dydaktycznego uczelni w obszarach kluczowych w kontekście celów strategii Europa 2020”.

Z przeprowadzonych przez NIK badań ankietowych⁴¹ wynika, że 69 spośród 74 ankietowanych niepełnosprawnych studentów i doktorantów (93%) zadeklarowało, że poruszając się po terenie Uczelni nie napotkało barier informacyjnych i komunikacyjnych uniemożliwiających lub utrudniających swobodny lub nieskrępowany dostęp do obiektów, w których odbywały się zajęcia edukacyjne lub badania naukowe.

(dowód: akta kontroli str. 29-33)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia fakt, że Politechnika pozyskiwała i wydawała środki na realizację zadań służących zapewnieniu studentom i doktorantom niepełnosprawnych warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i badaniach naukowych. Środki te były głównie wykorzystywane na realizację zadań inwestycyjnych związanych z likwidacją barier architektonicznych, co przyczyniło się do poprawy funkcjonowania osób niepełnosprawnych w strukturze Uczelni.

W niewielkim natomiast stopniu (od 1,5% do 2,4%) Politechnika wykorzystwała środki dotacji podmiotowej. Wydatkowano je zgodnie z przeznaczeniem, w tym na udzielanie, wnioskowanego przez niepełnosprawnych studentów, wsparcia w postaci asystentów osób niepełnosprawnych. Kontrola wykazała jednak, że Politechnika nie wywiązała się z obowiązku podania do publicznej wiadomości informacji dotyczących zakresu zadań lub usług stwarzających osobom niepełnosprawnym warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i badaniach naukowych oraz wysokości środków publicznych przekazanych na ich realizację.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴², wnosi o:

1. Podjęcie działań mających na celu zwiększenie rozpoznania potrzeb i realizacji wsparcia kierowanego bezpośrednio do osób niepełnosprawnych.
2. Zapewnienie sprawności wszystkich urządzeń i uzupełnienie elementów wyposażenia pomieszczeń służących pokonywaniu barier architektonicznych.
3. Podawanie do publicznej wiadomości informacji dotyczących zakresu zadań lub usług stwarzających osobom niepełnosprawnym warunki do pełnego udziału w procesie kształcenia i badaniach naukowych oraz wysokości środków publicznych przekazanych na ich realizację.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie.

⁴¹ Spośród 74 ankietowanych odpowiedzi udzieliły 72 osoby niepełnosprawne, z których 69 nie stwierdziło istnienia barier a trzy inne osoby (wszystkie z dysfunkcją ruchu) udzieliły odpowiedzi twierdzącej. Jedna z nich zgłosiła uwagę w zakresie braku informacji o miejscu zajęć, pozostałe podniosły odpowiednio problem małej ilości miejsc parkingowych, a także braku możliwości otwarcia drzwi dźwigu osobowego oraz zbyt wysokiego umiejscowienia dzwonka do garażu (w ankiecie nie podano lokalizacji tych miejsc).

⁴² Dz. U. z 2017 r., poz. 524.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Olsztyn, dnia 4 stycznia 2018 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Olsztynie

Kontrolerzy:
Piotr Wanic
doradca ekonomiczny

Dyrektor
Andrzej Zyśk

.....
podpis

.....
podpis

Adam Rączkiewicz
główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Adam Ruciński
starszy inspektor kontroli państwowej

.....
podpis